

LASTEN RUUTUAIKA JA KIELELLINEN KEHITYS

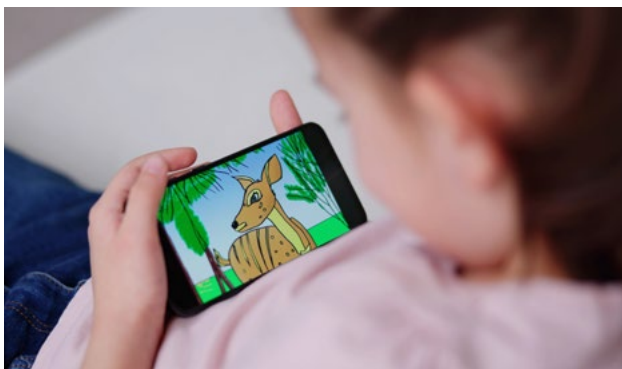

Tämän ohjeen tarkoituksena on tarjota tietoa ruutuajan vaikutuksista lapsen kielelliseen kehitykseen sekä antaa vinkkejä ruutuajan hallintaan.

Miten kieli kehittyy?

Lapsi omaksuu kieltä vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Kielenkehitystä edistää muun muassa se, että lapsi ja vanhempi jakavat saman huomion kohteen (esim. katsovat kirjaa, juttelevat lelusta). Kielenkehitystä tukee myös se, kun vanhempi vastaa lapsen kommunikointialoitteisiin ja kun vanhemman puhe on lapselle suunnattua ja hänen taidoilleen sopivaa.

Lapset tarvitsevat myös kielellisesti rikasta materiaalia aikuisilta oppiakseen esimerkiksi uusia sanoja. Kun vanhempi lukee lapselle kirjaa ja kun kirjojen kuvia katsellaan yhdessä lapsen kanssa, lapsi kuulee monipuolista sanastoa sekä vaihtelevia lauseita ja kielen rakenteita.

Ruutu aika voi pahimmassa tapauksessa häiritä tai vähentää näitä tärkeitä kasvokkaisen vuorovaikutuksen tilanteita. Tällöin lapsi ei saa tarvitsemaansa harjoitusta ja kielellistä mallia sosiaalisissa tilanteissa.

Ruutuajan vaikutus kielenkehitykseen

Lapsen ruutu aika:

Lapsen runsas ruutu aika voi haitata kielenkehitystä. Mitä nuorempina erilaisten digitaalisten laitteiden käyttö on aloitettu, sitä suurempi vaikutus ruutuajalla voi olla lapsen kielellisiin taitoihin.

MIKSI?

- Lapsella on vähemmän mahdollisuuksia kasvokkaiseen vuorovaikutukseen aikuisen kanssa.
- Liiallinen ruutu aika voi estää lasta kokemasta tavallisia arkisia tapahtumia ja havainnoimasta ympäristöä.
- Ruudulta oppiminen ei ole yhtä tehokasta kuin kasvokkain. Varsinkin alle 2-vuotiaiden lasten on vaikea oppia uutta ruudun välityksellä.
- Ruutu aika voi vaikuttaa myös lasten keskittymiskykyyn, itsesäätelyyn ja sosiaalisiin taitoihin. Nämä ovat yhteydessä kielenkehitykseen.

Vanhemman ruutuaika:

Mitä enemmän vanhemmat käyttävät digilaitteita, sitä todennäköisemmin lapsellakin on runsaasti ruutuaikaa.

Vanhemman oma ruutuaika kuten esimerkiksi puhelimen käyttö voi keskeyttää ja vähentää lapsen ja vanhemman välisiä vuorovaikutustilanteita ja siten vaikuttaa myös lapsen kielenkehitykseen.

MIKSI?

- Vanhemmat mallintavat ruutuajan käyttöä omalla esimerkillään ja määrittävät kodin ruututottumuksia.
- Jos vanhemman keskittyminen on ruudussa, hän ei huomioi lasta tai tämän aloitteita luonnollisesti.

Yhteinen ruutuaika:

Ruutuaika yhdessä vanhemman kanssa vähentää ruutuajan haitallisia vaikutuksia.

Vanhemmilla lapsilla yhdessä vietetty ruutuaika saattaa jopa edistää esimerkiksi uusien sanojen oppimista.

MIKSI?

- Hyödyt perustuvat siihen, että vanhempi on mukana katsomassa ohjelmaa lapsen kanssa ja aktiivisesti sanottaa ja yhdistää ruudun tapahtumia oikeaan maailmaan joko siinä hetkessä tai ohjelman loputtua.
- Ikätasoon sopivat ja opetukselliset ohjelmat voivat motivoida lasta oppimaan uutta.

Suositukset ruutuajasta:

- **0–2 -vuotiaat:** Ei ruutuaikaa lainkaan.
- **Alle kouluikäiset lapset:** Mahdollisimman myöhäinen aloitus. Enimmillään tunti päivässä ikään sopivia ohjelmia ja pelejä. Mahdollisimman usein vanhemman kanssa.
- **Alakouluikäiset lapset:** Enintään kaksi tuntia päivässä ikään sopivia ohjelmia ja pelejä, mutta tämäkin voi olla liikaa. Vanhemman on hyvä seurata lapsen käyttäytymistä ruutuajan päätyttyä. Jos ruutuaika aiheuttaa esimerkiksi levottomuutta tai ärtyisyyttä, on ruutuaikaa hyvä vähentää.

Vinkkejä ruutuajan käyttöön ja hallintaan:

1. Viettäkää ruutuvapaata aikaa. Esimerkiksi aamu- ja iltatoimet, ruokailutilanteet ja päivittäiset matkat on hyvä pitää ruutuvapaina.
2. Ruutuajakahetket yhdessä vanhemman kanssa aina kun mahdollista. Keskustele lapsen kanssa sisällöstä ja auta häntä ymmärtämään ruudulta näkemäänsä.
3. Katsokaa ohjelmia joko kotikielellänne tai lapsen päiväkotitai koulukielellä. Alle kouluikäisen lapsen ei ole syytä kuulla esimerkiksi englannin kieltä ruudulta, ellei se ole perheessä käytössä oleva kieli.
4. Aikuinen valitsee ruutuajan sisällön lapsen ikätason mukaan. Televisio on mobiililaitteita parempi vaihtoehto, koska television sisältö on paremmin hallittavissa.
5. Välttäkää lyhyiden videoiden katselua (esim. Youtuben tai somekanavien videopätkät). Ne ovat sisällöltään keskimäärin huonoimpia mahdollisia kasvavalle lapselle.
6. Tarkastele vanhempana omaa ruutuajan käyttöäsi ja tapojasi.
7. Vältä tunteiden ja haastavan käyttäytymisen lieventämistä ja harhauttamista digilaitteilla (esim. kiukku, tylsistyminen, odottaminen, lelu vieminen toiselta). Tällöin lapsi ei saa harjoitusta esimerkiksi tunteiden säätelystä tai lelujen jakamisesta toisen kanssa.
8. Ruutuajan tilalle: tavalliset arjen puuhut (ruuan laitto, siivoaminen, kaupassa käynti), ulkoilu, liikunta, piirtäminen, leikkiminen, ympäristön ihmettely matkustaessa ja nähdystä juttelu.

